

الله
البر البر
الرحمن
الرحمن

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده ادبیات فارسی و زبانهای خارجی

گروه زبانشناسی، آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان، و فرهنگ و زبانهای باستانی

بررسی فرایند یادگیری ساختار مجهول زبان انگلیسی
توسط زبانآموزان فارسیزبان از دیدگاه
دستور ساختاریشناختی

اساتید راهنما: دکتر شهلا رقیب دوست

اساتید مشاور: دکتر فهیمه معرفت، دکتر مجتبی منشیزاده

اساتید داور: دکتر محمد دبیرمقدم، دکتر ارسلان گلفام

نگارنده: هوشنگ بساطی

پایان نامه برای دریافت درجه دکتری

در رشته زبانشناسی همگانی

بهمنماه ۱۳۹۱

فرم گردآوری اطلاعات پایاننامهها
کتابخانه مرکزی دانشگاه علامه طباطبائی

<p>عنوان: بررسی فرایند یادگیری ساختار مجهول زبان انگلیسی توسط زبانآموزان فارسیزبان از دیدگاه دستور ساختاری شناختی</p>		
<p>نگارنده: هوشنگ بساطی</p>		
<p>استاد راهنما: دکتر شهلا رقیبدوست اساتید مشاور: دکتر فهیمه معرفت، دکتر مجتبی منشیزاده اساتید داور: دکتر محمد دبیرمقدم، دکتر ارسلان گلغام</p>		
<p>کتابنامه: فارسی و انگلیسی</p>		
نوع پایاننامه:	توسعه‌های *	کاربردی *
مقطع تحصیلی:	دکتری	
سال تحصیلی:	۱۳۹۱	
محل تحصیل:	تهران	
نام دانشگاه:	علامه طباطبائی	
دانشکده:	ادبیات فارسی و زبانهای خارجی	
تعداد صفحات:	۳۰۵	
گروه آموزشی:	زبانشناسی همگانی	
کلیدواژه‌ها به زبان فارسی:	ساختار مجهول، دستور ساختاری، دستور شناختی، دستور ساختاریشناختی، تحلیل خطا	
کلیدواژه‌ها به زبان انگلیسی:	passive construction, constructional grammar, cognitive grammar, cognitive constructional grammar, error analysis	

چکیده

الف: موضوع و طرح مسئله (اهمیت موضوع و هدف):

ساختار مجهول زبان انگلیسی برای زبان‌آموزان فارس‌زبان همواره یک چالش قلمداد شده و علیرغم وجود بسیاری از رویکردهای زبانشناختی و آموزشی در مطالعه و آموزش این ساختار، هنوز برای زبان‌آموزان فارسی‌زبان در برخورد با آن به‌نظر مشکل و مسئله‌های آموزشی وجود دارد. هدف پژوهش حاضر بررسی نقش عوامل ساختاری و شناختی در یادگیری و تولید ساختار مجهول و بررسی میزان آگاهی زبان‌آموزان فارس‌زبان از این عوامل در تولید و کاربرد ساختار مذکور است.

ب: مبانی نظری شامل مروری از منابع، چارچوب نظری و پرسشها و فرضیه ها:

سنگ بنای پژوهش حاضر را پایه‌های مشترک و موجود در «دستور ساختاری شناختی» (لانگاکر، ۱۹۸۷، ۱۹۹۱، ۱۹۹۹ و ۲۰۰۵؛ گلدبرگ، ۱۹۹۵، ۲۰۰۳ و ۲۰۰۶؛ کرافت، ۲۰۰۱ و غیره) تشکیل می‌دهد که هدف آن نیل به دلالت‌هایی است که در حوزه آموزش و یادگیری زبان دوم/خارجی سودمند واقع شود. در این دیدگاه، واحدهای بنیادین فراگیری زبان را «ساختارها» تشکیل می‌دهند. ساختارها، مدخل‌های ثابتی از جفت‌های صورت-معنی هستند که در اثر تجربه زبانی به شکل عبارتهای قالب‌داری در ذهن صورت‌بندی شده‌اند. این ساختارها در شبکه پیچیده‌های از دانش زبانی (نحوی، واژگانی، صرفی، واجی، کاربردشناختی و غیره) ذخیره شده‌اند (سینکلر، ۲۰۰۴: ۱۳۳).

این مسأله به‌عنوان یک فرض بدیهی میان ساختارگرایان شناختی پذیرفته شده است که ساختارها به درک ما از زبانهای خاص و ماهیت خود زبان شکل می‌دهند (گلدبرگ، ۲۰۰۳: ۲۱۹). بر این اساس، از دیدگاه ساختارگرایی شناختی، وجود ساختارها به‌عنوان واحدهای بنیادین زبان در زبان مادری فرضی بدیهی است. اگر چنین مسأله‌های را بپذیریم، ساده‌انگاری نخواهد بود اگر فرض کنیم آنچه که در فرایند یادگیری زبان دوم/خارجی اتفاق می‌افتد، یادگیری ساختار است. این استدلالی است که گزاره زیربنایی پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهد. به همین منظور، برای تعمیق و تدقیق بیشتر گستره بررسی خود را به بررسی یکی از این ساختارها، یعنی ساختار مجهول انگلیسی (be-passives) و یادگیری آن توسط فارس‌زبانانی که زبان انگلیسی را به‌عنوان زبان خارجی یاد می‌گیرند، محدود کرده و آن را در چارچوب دستور ساختاری شناختی مورد مطالعه قرار می‌دهیم.

در پژوهش حاضر می‌خواهیم نشان دهیم که چگونه فرضیه‌های نظری، واحدهای بنیادین ساختاری و تجلی صورتی و بیرونی آن در دستور ساختاری شناختی درک بهتری از ماهیت واقعی زبان و دستور را به ما مینمایاند، و چگونه زبانشناسی/دستور ساختاری شناختی میتواند بر کارآمدی و اثربخشی روشهای یادگیری و آموزش زبان دوم/خارجی موجود بیافزاید. می‌خواهیم بدانیم که چه راهی وجود دارد که در قالب آن خطوط فکری زبانشناسی شناختی را بتوان در جهت کارآمدی بیشتر آموزش و یادگیری زبان انگلیسی به‌کار گرفت. از

این رو، اهدافی که پژوهش حاضر در پی دستیافتن به آن و تشریح ابعاد گوناگون آن است در قالب پرسشهای زیر بهعنوان پرسشهای اصلی تحقیق مطرح میشوند:

۱. در تولید و کاربرد ساختار مجهول انگلیسی، زبانآموزان فارسیزبان چه نوع خطاهای زبانی از خود بروز میدهند؟

۲. چگونه میتوان فرضهای نظری و آموزههای مطرح در دستور ساختاریشناختی را در تحلیل خطاهای زبانآموزان بهکار گرفت؟

۳. چه راهکار مناسبی از بطن این تحلیلها میتوان استخراج نمود و در آموزش ساختار مجهول بهکار گرفت؟

برای بررسی این مسأله که چگونه فارسی زبانان ساختار مجهول انگلیسی را یاد میگیرند و آن را بهکار میبرند، سه دیدگاه نظری (ساختار مجهول از دیدگاه دستور ساختاریشناختی)، مقابلهای (مطالعه آگاهی زبانآموزان فارسیزبان از ساختار مجهول زبان انگلیسی و مقایسه نسبی با زبان فارسی بر پایه برونداد زبانی آنان) و آموزشی (پیامدهای ممکن و مناسب از نظر آموزش و یادگیری حاصل از این مطالعه در آموزش و یادگیری زبان انگلیسی و بهویژه ساختار مجهول) در بطن این پژوهش نهفته است.

پ: روش تحقیق شامل تعریف مفهوم، روش تحقیق، جامعه مورد تحقیق، ابزار اندازه گیری، نحوی اجرای آن، شیوه گردآوری و تجزیه و تحلیل داده ها:

تعداد ۶۰ نفر آزمودنی (۳۰ نفر مرد و ۳۰ نفر زن) با حداقل سنی ۱۸ سال بهطور تصادفی از میان سه آموزشگاه مختلف آموزش زبان انگلیسی در نقاط مختلف شهر تهران ضمن ایجاد هماهنگی با مدیران آموزشگاهها و جلب رضایت آنان انتخاب شدند. همه آزمودنیها گویشورانی بودند که زبان مادری (مبداء) آنها زبان فارسی بود و زبان انگلیسی را بهعنوان زبان خارجی در مؤسسات آموزش زبان انگلیسی میآموختند. میانگین سنی آزمودنیها ۲۴.۶۵ سال بود و حداقل تحصیلات در انتخاب آنها مدرک پایان دوره متوسطه (دیپلم) لحاظگردید. از میان آزمودنیها، جز ۲۳ نفر با مدرک تحصیلی دیپلم، بقیه دارای تحصیلات دانشگاهی در رشتههای مختلف تحصیلی غیر از زبان و ادبیات انگلیسی بودند. دلیل انتخاب چنین محدودیت سنی و تحصیلی کسب اطمینان از این مسأله بود که همه زبانآموزان قبلاً با ساختار مجهول انگلیسی آشنا شدهاند. آزمودنیهای مورد مطالعه متناسب با سطح مهارت آنها در زبان انگلیسی که قبلاً از طرف مؤسسات مربوطه از طریق شرکت در آزمون تعیین سطح مشخص و به آنها اعلامشده بود، به سه گروه مقدماتی، متوسط و پیشرفته طبقهبندی شدند.

آزمونی دربرگیرنده ۸۰ سؤال و از سه نوع تکلیف متفاوت (تقابل و تبدیل جملات معلوم به مجهول و بهعکس، تکمیل جمله و معادلیابی در ترجمه طراحی و سعی گردید که در طراحی آن انواع زمانهای دستوری در سه تکلیف بالا گنجانده شوند و ساختار مجهول در کنار ساختار معلوم ارائه شود و محقق در انتخاب سؤالا، تمرینها و شیوه ارائه آنها تا حدودی آزادی عمل داشته باشد تا صرفاً کپی آزمونها محققان دیگر

در بررسی عناصر زبانی نباشد.

بخش اول آزمون شامل ۴۰ سؤال زبان انگلیسی (۲۵ جمله معلوم و ۱۵ جمله مجهول) بود که به صورت تصادفی و نامنظم در کنار هم ارائه شده بودند. از زبانآموزان خواسته شد تا جملات معلوم و مجهول را از یکدیگر تمایز داده و هر کدام را در صورت امکان به ساختار مناسب خواسته شده (معلوم یا مجهول) بازنویس نمایند. در این تکلیف که به نوعی بیشتر به تکالیف آموزشی مربوط به ساختار مجهول و روند برخورد زبانآموزان با ساختار مجهول زبان انگلیسی در کلاسهای آموزش زبان نزدیک است، سؤالات بیشتری در نظر گرفته شده است و رویهمرفته تعداد جملات آزمون معلوم با احتساب جملات مجهولناپذیر از مجهول بیشتر است. بخش دوم آزمون دربرگیرنده ۳۰ سؤال زبان انگلیسی (۱۵ جمله معلوم و ۱۵ جمله مجهول) بود که مانند بخش اول به صورت پراکنده و نامنظم ارائه شده بودند. در این بخش، از آزمودنیها خواسته شد تا ساختار فعلی مناسب هر جمله را در جای خالی بازنویس نمایند. بخش سوم و فرعی آزمون شامل ۱۰ سؤال زبان انگلیسی (۴ جمله معلوم و ۶ جمله مجهول) بود که آزمودنیها باید آنها را به زبان فارسی ترجمه میکردند. در این بخش نیز بیشتر هدف دستیافتن به درکی از تأثیر ملاحظات معنایی در ترجمه جملات مجهول توسط زبانآموزان فارسی زبان بود و از آنجا که تحلیل دقیق و جامع این نوع تکالیف نیازمند بررسی ابعاد فراوان و فراتر از هدف پژوهش حاضر بود تعداد کمی سؤال برای آن در نظر گرفته شد. دلیل دیگر در برابر بودن تعداد سؤالات آزمون میان تکالیف و درون تکالیف داده شده این است که هدف نگارنده صرفاً بررسی ساختار مجهول و تولید آن توسط زبانآموزان فارسی زبان بوده و چندان به دنبال بررسی تولید ساختار معلوم توسط آنان نبوده ایم. متعاقباً، سعی کردیم با بهره‌گیری از آموزه‌ها و نوع نگرش دستور ساختاریشناختی و با تکیه بر ملاحظات از قبیل گذرنده، نقطه ارجاع، چشمانداز، کنشگری، اراده و کنترل، نیت، نقش معنایی، نوع فرایند فعلی، گذرایی نحوی و معنایی، کانونی بودن و غیره به بررسی خطاهای زبانی زبانآموزان در مواجهه با ساختار مجهول زبان انگلیسی بپردازیم.

ت: یافته های تحقیق:

در تحقیق حاضر، ضمن بررسی رفتار زبانی زبانآموزان فارسی‌زبان در تولید ساختار مجهول زبان انگلیسی مشاهده نمودیم که زبان انگلیسی و فارسی از قواعد متفاوتی برای ساخت مجهول بهره‌میرند و همین میتواند منشاء خطاهای زبانی باشد. زبانآموزان گستره‌های از خطاهای زبانی را از خود بروزمیدهند که از آن میان میتوان به خطا در کاربرد گروه اسمی کنشپذیر و کنشگر، خطا در مجهولسازی افعال ایستا، خطا در انتخاب گروههای اسمی مقوله زمانی-مکانی به‌عنوان شرکتکننده، خطا در ساختار نحوی و صرفی گروه فعلی مجهول (زمان، نمود) و غیره اشاره کرد. دریافتیم که اگرچه عملکرد افراد تحت آزمون در رابطه با ساختار مجهول مورد مطالعه کاملاً یکسان نیست، لیکن نوعی رابطه منطقی در اشراف زبانآموزان سطوح مختلف به ابعاد ساختاریشناختی ساختار مجهول و ناتوانی آنها در مواجهه با ابعاد دیگر این ساختار دستوری قابل‌مشاهده است. در زبانآموزان سطح مقدماتی و بعضاً زبانآموزان سطح متوسط، مادامی که ورودی ساختارهای زبانی در یادگیری برای زبانآموزان کمتر باشد، زبانآموزان تمایل دارند عاداتهای زبانی خود را

به یادگیری زبان انگلیسی منتقل کرده و راهبردهای پردازش جمله در زبان مادری را در برخورد با ساختارهای زبان انگلیسی بهکارگیرند. یکی دیگر از یافته‌های قابلتوجه این است که میزان آگاهی و درک زبانآموزان فارس‌زبان از مقوله‌هایی همچون گذرایی، کنشگری و کنشپذیری و غیره از گویشوران زبان انگلیسی متفاوت است.

ث: نتیجه‌گیری و پیشنهادات:

تقابل و تفاوت زبان فارسی و زبان انگلیسی از نظر ملاحظات ساختاریشناختی، منجر به بروز خطاهای زبانی در یادگیری ساختار مجهول شده‌است. در اینجا یک بینابان از ساختار مجهول شکلمیگیرد که ناشی از تقابل زبان فارسی و انگلیسی است و خطاهای زبانی معرف سوپه‌های بینابانی هستند که زبانآموزان برمی‌سازند. بر این اساس، مسیر یادگیری و روند تکامل ساختارهای زبان انگلیسی، به‌ویژه ساختار مجهول در زبانآموزان فارس‌زبان، متکی به شکلگیری سوپه‌های بینابانی و تعامل تأویلهای معنایی و صورتهای ساختاری در دو زبان است که شاید مناسب باشد برای آن از اصطلاح امتزاج ساختاری استفاده‌نماییم. از این رو، علم آموزش زبان باید دید گسترده‌تری اتخاذکند که در آن نظامهای شناختی متنوع و پیچیده لحاظ شده‌باشد و ابزار گوناگونی برای بیان نقشهای عناصر زبانی در جملات فرآپیش گذارد. از آنجا که این دو زبان به‌طور آشکار در راستای انواع ساختارهایی که به منظور تعبیر و تفسیر در دسترس هستند، با هم تفاوت دارند، علم آموزش زبان باید دارای روششناسی دو زبانه باشد که بر همراهی و باهمآیی دو زبان سامان یافته‌است و نه هر کدام به تنهایی. این به این معناست که علاوه بر تمرکز بر ساخته‌های واژگانی و نحوی مجهول در زبان انگلیسی، چنانکه در بیشتر کتابهای آموزش دستور به آن اشاره کرده‌اند، باید به زبانآموزان مشخصه‌های معنایی و کاربردشناختی ساختار مجهول در زبان فارسی را نیز آموخت. با توجه به تفاوت این دو زبان در پرداختن به مقوله‌هایی همچون گذرایی، کنشگری، ساخت اطلاع، اراده و کنترل، نیت، نقش معنایی، تناسب معنایی و نقشی میان شرکتکنندگان در رخداد، نوع فرایند فعلی، گذرایی نحوی و معنایی، نمود فعلی، تمایز صوری و مفهومی شرکتکنندگان در رخداد، کانونی بودن و غیره، باید زبانآموزان فارسی زبان قبل از یادگیری ساخت مجهول با این ابعاد آشنا شده و بدانند که این ابعاد چگونه به ساختار مجهول زبان انگلیسی ارتباط پیدامیکنند. همچنین باید مواد آموزشی تدوین و تولیدگردد که به تقابل و تفاوت‌های این دو ساختار در دو زبان اشاره داشته باشد. این مواد آموزشی نه تنها باید معانی، مشخصه‌های نحوی و واژگانی ساختار مجهول زبان انگلیسی را نشاندهند، بلکه باید توضیحاتی پیرامون مقوله‌های ساختاری شناختی نیز در این مواد آموزشی لحاظ شده‌باشد. هرچند که کاربرد زبان مادری در آموزش زبان دوم و خارجی هنوز مورد مناقشه است، لیکن یافته‌های اخیر نشانمیدهند که زبان مادری میتواند ابزار سودمندی در یادگیری زبان خارجی باشد. این زمانی سودمند است که زبانآموزان درگیر فعالیت‌هایی از زبان تحت آموزش باشند که به ملاحظات شناختی نیاز دارد. نتایج این یافته‌ها نشانمیدهد که زبان مادری کمک شناختی بیشتری به زبانآموزان مینماید تا زبان را مورد تجزیه تحلیل قراردهند و در سطح بالاتری زبان را به کار ببرند.

طبیعتاً، اینکه چگونه و تا چه اندازه دستور ساختاریشناختی میتواند در امر آموزش ساختارهای زبان انگلیسی موفق باشد به توانایی مدرسان زبان، تهیهکنندگان مواد آموزشی، برنامه‌ریزان تحصیلی و زبان‌شناسان کاربردی در بهره‌گیری از این نگاه نوین و ساماندهی و اجرای آن بستگی دارد.

صحت اطلاعات مندرج در این فرم بر اساس محتوای پایان نامه و ضوابط مندرج در فرم را گواهی می‌نمایم.

نام استاد راهنما: دکتر شهلا رقیب‌دوست

سمت علمی: استادیار

نام دانشکده: ادبیات و زبانهای خارجی

رئیس کتابخانه:

تقديم به:

همسرم،

**به آن سايبان عشق و آرامش
وتکيه گاه امن و آسايش**

سپاسگزارى

سپاس خدای را که سخنوران، در ستودن او بمانند و شمارندگان، شمردن نعمتهای او ندانند و کوشندگان، حق او را گزاردن نتوانند. بدون شک جایگاه و منزلت معلم، اجل از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بیشائبهی او، با زبان قاصر و دست ناتوان، چیزی بنگاریم. اما از آنجایی که تجلیل از معلم، سپاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تامین و سلامت امانتهایی را که به دستش سپردهاند، تضمین مینماید؛ حال که توفیق نگارش و تدوین این رساله را یافتام، بر حسب وظیفه و از باب ارادت بر خود واجب میدانم از تمامی عزیزانی که در پیمودن راه از راهنمایی و یاریشان بهره‌مند گشتهام تشکر و قدردانی کنم و برای ایشان از درگاه پروردگار مهربان آرزوی سعادت و پیروزی نمایم.

از استاد گرانمایه و فرزانهام، سرکار خانم دکتر رقیب دوست، که زحمت راهنمایی رساله را بر عهده داشتند، به پاس زحمات بی‌دریغشان بینهایت سپاسگزارم که در تمام مراحل نگارش این اثر، با بردباری و سعه صدر مرا از رهنمودهای ارزشمند خود بیبهره نگذاشتند و با ارائه نظرات سازنده در پیشبرد این رساله سعی تمام را مبذول داشتند.

از اساتید فرهیخته، سرکار خانم دکتر معرفت (از گروه آموزش زبان انگلیسی دانشگاه علامه طباطبایی) و جناب آقای دکتر منشیزاده در کسوت اساتید مشاور صمیمانه سپاسگزارم که با دقت و نکته‌سنجی فراوان، نکات ارزندهای را گوشزد فرمودند و مرا همواره مدیون محبتها و آموزه‌های اخلاقی خود نمودند. از اساتید عالیقدر، جناب آقای دکتر دبیرمقدم و جناب آقای دکتر گلغام که زحمت بازخوانی و داوری این مجموعه را بر عهده داشتند، صمیمانه تشکر و قدردانی مینمایم.

از دیگر اساتید گرانقدر در گروه زبان‌شناسی دانشگاه علامه طباطبایی، جناب آقای دکتر صفوی، جناب آقای دکتر میرعمادی، سرکار خانم دکتر شقاقی و سرکار خانم دکتر مدرسی بسیار

سپاسگزارم که در دوران تحصیل از محضرشان کسب فیض نمودم، و بضاعت علمی ناچیز خود را مدیون و مرهون زحمات فراوان و تلاشهای خالصانه این عزیزان میدانم. در پایان، صمیمانهترین تقدیرها تقدیم به خانواده عزیز و مهربانم که همواره حامی و مشوقم بوده‌اند و پیمودن روزهای سخت و آسان زندگیم بدون دعای خیر، و برکت وجودشان غیرممکن بود. از پدر و مادرم، دو وجود مقدسی که توانشان رفت تا من به توانایی رسم و موهایشان سپیدی گرفت تا من سپیدروی شوم. از همسر مهربان و فداکارم که با صبر و تحمل و مهیا نمودن محیطی آرام و پرمحبت در خانواده، همچون بهترین دوست پابهپای من راه را پیمود. تقدیم این رساله به او کمترین کاری است که نگارنده در قدردانی از ایشان میتواند انجام دهد.

چکیده

ساختار مجهول زبان انگلیسی برای زبانآموزان فارس‌زبان همواره یک چالش قلمداد شده و علیرغم وجود بسیاری از رویکردهای زبانشناختی و آموزشی در مطالعه و آموزش این ساختار، هنوز برای زبانآموزان فارسی‌زبان در برخورد با آن به نظر مشکل و مسئله‌های آموزشی وجود دارد. هدف پژوهش حاضر بررسی نقش عوامل ساختاری و شناختی در یادگیری و تولید ساختار مجهول و بررسی میزان آگاهی زبانآموزان فارس‌زبان از این عوامل در تولید و کاربرد ساختار مذکور است. در تحقیق حاضر، ضمن بررسی رفتار زبانی زبانآموزان فارس‌زبان در تولید ساختار مجهول زبان انگلیسی از گذر طراحی و اجرای آزمونی نوشتاری، شامل سه تکلیف تبدیل جمله، تکمیل جمله و ترجمه، روی نمونه‌های ۶۰ نفره از زبانآموزان سطح مقدماتی، متوسط و پیشرفته، مشاهده نمودیم که زبانآموزان گستره‌های از خطاهای زبانی را از خود بروزمیدهند. متعاقباً، سعی کردیم با بهره‌گیری از آموزه‌ها و نوع نگرش دستور ساختارشناختی و با تکیه بر ملاحظات از قبیل گذرنده، نقطه ارجاع، چشمانداز، کنشگری، اراده و کنترل، نیت، نقش معنایی، نوع فرایند فعلی، گذرایی نحوی و معنایی، کانونی بودن و غیره به بررسی خطاهای زبانی زبانآموزان در مواجهه با ساختار مجهول زبان انگلیسی بپردازیم. در نهایت، دریافتیم که اگرچه عملکرد افراد تحت آزمون در رابطه با ساختار مجهول مورد مطالعه کاملاً یکسان نیست، لیکن نوعی رابطه منطقی در اشراف زبانآموزان سطوح مختلف زبانی به ابعاد ساختارشناختی ساختار مجهول و ناتوانی آنها در مواجهه با ابعاد دیگر این ساختار دستوری قابل‌مشاهده‌است. بعلاوه، تقابل و تفاوت زبان

فارسی و زبان انگلیسی از نظر ملاحظات ساختاریشناختی، منجر به بروز خطاهای زبانی در یادگیری این ساختار شده‌است که هرکدام از این خطاها معرف سوپهای بین‌زبانی هستند که زبانآموزان در تولید ساختار مجهول برمی‌سازند. بر این اساس، مسیر و روند تکامل یادگیری ساختارهای زبان انگلیسی، به‌ویژه ساختار مجهول در زبانآموزان فارسی‌زبان، متکی به شکلگیری سوپهای بین‌زبانی و تعامل تعابیر معنایی و صورتهای ساختاری یا به عبارتی ویژگیهای ساختاریشناختی در دو زبان است که بهتر است برای آن از اصطلاح امتزاج ساختاری استفاده نماییم. از این رو، علم آموزش زبان باید دید گسترده‌تری اتخاذ کند که در آن نظامهای شناختی نیز لحاظ شده‌باشد. از آنجا که این دو زبان به‌طور آشکار در راستای انواع ساختارهایی که به منظور تعبیر و تفسیر در دسترس هستند، با هم تفاوت دارند، علم آموزش زبان باید دارای روششناسی دو‌زبانه باشد که بر همراهی و باهم آیی دو زبان سامان یافته‌است و نه هر کدام به تنهایی. همچنین، باید مواد آموزشی به‌گونه‌های تدوین و تولید گردد که به تقابل و تفاوت‌های این دو زبان اشاره داشته‌باشند.

کلیدواژه‌ها: ساختار مجهول، دستور ساختاری، دستور شناختی، دستور ساختاریشناختی، تحلیل خطا

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه
------------	------------

فصل اول: مقدمه

۱-۱- مقدمه	۲
۱-۲- تأثیر دستاوردهای زبانشناسی بر یادگیری و آموزش زبان	۵
۱-۳- بیان مسأله	۱۶
۱-۴- اهمیت موضوع	۱۹
۱-۵- تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح	۲۲
۱-۵-۱- یادگیری زبان دوم/خارجی	۲۲
۱-۵-۲- زبانشناسی شناختی	۲۲

۲۳ ۱-۵-۳- دستور شناختی
۲۳ ۱-۵-۴- دستور ساختاریشناختی
۲۳ ۱-۵-۵- ساختار
۲۳ ۱-۵-۶- جهت مجهول
۲۳ ۱-۶- ساختار کلی پژوهش

فصل دوم: پیشینه و ادبیات پژوهش

۲۶ ۱-۱- مقدمه
۲۶ ۲-۲- پیشینه مطالعات زبانشناسی شناختی و آموزش زبان
۲۸ ۲-۳- ساخت مجهول
۲۸ ۲-۳-۱- رویکردهای زبانشناختی و ساخت مجهول
۳۰ ۲-۳-۱-۱- رویکردهای زایشی

عنوان صفحه
-------	------------

۳۵ ۲-۳-۱-۲- رویکردهای واژگانی
۳۷ ۲-۳-۱-۳- رویکردهای ردهشناختی
۴۱ ۲-۳-۱-۴- شواهد برآمده از مطالعات مربوط به فراگیری زبان
۴۴ ۲-۳-۱-۵- رویکردهای ساختاریشناختی به ساختار مجهول
۴۸ ۲-۳-۱-۶- ملاحظات کاربرد شناختی و رویکردهای نقشگرا
۴۹ ۲-۳-۲- مجهول در مطالعات دیگر
۵۵ ۲-۳-۳- مجهول در زبان فارسی

فصل سوم: مبانی نظری پژوهش

۶۰ ۳-۱- مقدمه
۶۳ ۳-۲- اصول نظری در زبانشناسی شناختی
۶۵ ۳-۳- اصول روششناختی در زبانشناسی شناختی

۶۵ فرایند مقوله‌سازی در انسان و نظریه پیشنهادها
۶۶ ساماندهی شکل/زمینه
۶۷ تصور و انطباق ذهنی
۶۷ استعاره و تجربه‌گرایی
۶۸ پیشالگوهای مفهومی
۶۹ استنباط
۶۹ حوزه‌های شناختی در زبان
۷۲ حوزه‌های کلی در زبانشناسی شناختی
۷۲ معناشناسی شناختی
۷۵ معناشناسی مفهومی
۷۷ معناشناسی قالبی
۷۸ رویکردهای شناختی به دستور
۷۹ دستور شناختی

عنوان صفحه
-------	------------

۷۹ مفاهیم اصلی دستور شناختی
۸۲ دستور ساختاری
۸۴ اصول و ویژگیهای کلی دستور ساختاری
۸۸ انواع دستور ساختاری
۹۰ رابطه دستور شناختی و دستور ساختاری

فصل چهارم: روش‌شناسی و تجزیه و تحلیل داده‌ها

۹۸ مقدمه
۱۰۰ روش‌شناسی در زبانشناسی شناختی
۱۰۶ روش‌شناسی پژوهش حاضر
۱۰۶ الگوی روش‌شناختی
۱۰۷ متغیرهای پژوهش
۱۰۷ متغیرهای مستقل

۱۰۸ شیوه تدریس ساختار مجهول
۱۰۸ تأثیر زبان مادری
۱۰۹ سطح تسلط زبانی
۱۰۹ متغیر وابسته: شناخت، درک و کاربرد ساختار مجهول
۱۱۰ چگونگی گردآوری دادهها
۱۱۰ ابزار سنجش متغیر وابسته (آزمون ساختار مجهول)
۱۱۰ هدف
۱۱۰ آزمودنیهای پژوهش و روش نمونهگیری از جامعه آماری
۱۱۱ آزمون و روال اجرای آن
۱۱۳ محدودیتهای پژوهش
۱۱۴ تجزیه و تحلیل آزمون (ساختار مجهول)
۱۱۸ زیرآزمونها و خطاهای زبانآموزان
۱۱۸ تکلیف تبدیل جملات معلوم به مجهول و خطاهای زبانی زبانآموزان

عنوان	صفحه
-------	-------	------

۲۱۵ تکلیف بازنویسی جمله با استفاده از ساختار فعلی مناسب و خطاهای زبانآموز
۲۵۲ تکلیف ترجمه و عملکرد زبانی زبانآموزان

فصل پنجم: بحث و نتیجهگیری

۲۶۷ مقدمه
۲۶۸ خطاهای زبانی زبانآموزان
۲۶۸ خطا در کاربرد گروه اسمی کنشپذیر و کنشگر
۲۷۱ خطا در مجهولسازی افعال بیانگر ایستایی
۲۷۲ خطا در عبارات بیانگر وضعیت زمانی-مکانی بهعنوان شرکتکننده
۲۷۳ خطا در ساختار نحوی و صرفی گروه فعلی مجهول (زمان، نمود)
۲۷۶ پرهیز از کاربرد it و there بهعنوان فاعل در ساختار مجهول
۲۸۲ نتیجهگیری
۲۸۶ دستاوردها، پیامدها و پیشنهاد برای پژوهش بیشتر

۲۸۶ ۵-۳-۱-۱- دستاوردهای پژوهش

۲۸۶ ۵-۳-۱-۲- پیامدهای نظری و عملی پژوهش

۲۸۷ ۵-۳-۱-۳- پیشنهاد برای پژوهش بیشتر

کتابنامه

۲۸۹ کتابنامه فارسی

۲۹۰ کتابنامه انگلیسی

پیوستها

۳۰۱ پیوست آزمون ساختار مجهول

فهرست جدولها

عنوان	صفحه
-------	------

جدول ۳-۱- تطابق اصطلاحات میان دستور شناختی و دستور ساختاری ۹۰

جدول ۴-۱- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۱ ۱۲۳

جدول ۴-۲- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۲ ۱۲۶

جدول ۴-۳- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۳ ۱۳۰

جدول ۴-۴- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۴ ۱۳۴

جدول ۴-۵- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۵ ۱۳۸

جدول ۴-۶- پاسخ اول زبانآموزان به جمله آزمون ۶ ۱۴۳

جدول ۴-۷- پاسخ دوم زبانآموزان به جمله آزمون ۶ ۱۴۵

جدول ۴-۸- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۷ ۱۵۰

جدول ۴-۹- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۸	۱۵۵
جدول ۴-۱۰- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۹	۱۵۹
جدول ۴-۱۱- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۱۲	۱۶۷
جدول ۴-۱۲- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۱۵	۱۷۵
جدول ۴-۱۳- پاسخ اول زبانآموزان به جمله آزمون ۱۹	۱۸۶
جدول ۴-۱۴- پاسخ دوم زبانآموزان به جمله آزمون ۱۹	۱۸۸
جدول ۴-۱۵- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۲۰	۱۹۳
جدول ۴-۱۶- پاسخ اول زبانآموزان به جمله آزمون ۲۱	۱۹۷
جدول ۴-۱۷- پاسخ دوم زبانآموزان به جمله آزمون ۲۱	۱۹۹
جدول ۴-۱۸- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۲۲	۲۰۳
جدول ۴-۱۹- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۲۴	۲۰۹
جدول ۴-۲۰- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۲۵	۲۱۳
جدول ۴-۲۱- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۱	۲۱۷
جدول ۴-۲۲- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۲	۲۱۹

عنوان	صفحه
--------------------	-------------

جدول ۴-۲۳- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۳	۲۲۱
جدول ۴-۲۴- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۴	۲۲۴
جدول ۴-۲۵- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۵	۲۲۶
جدول ۴-۲۶- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۶	۲۲۹
جدول ۴-۲۷- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۷	۲۳۱
جدول ۴-۲۸- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۸	۲۳۳
جدول ۴-۲۹- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۹	۲۳۶
جدول ۴-۳۰- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۱۰	۲۳۸
جدول ۴-۳۱- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۱۱	۲۴۱
جدول ۴-۳۲- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۱۲	۲۴۳
جدول ۴-۳۳- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۱۳	۲۴۶
جدول ۴-۳۴- پاسخ زبانآموزان به جمله آزمون ۱۴	۲۴۸

فهرست شکلها

عنوان.....	صفحه
------------	------

شکل ۲-۱- وجه وصفی نوع اول.....	۴۵
شکل ۲-۲- وجه وصفی نوع دوم.....	۴۵
شکل ۲-۳- وجه وصفی نوع سوم.....	۴۶
شکل ۴-۱- بازنمایی ساختارشناختی جمله ۱.....	۱۲۰
شکل ۴-۲- بازنمایی ساختارشناختی پاسخ جمله ۱.....	۱۲۱
شکل ۴-۳- بازنمایی ساختارشناختی جمله ۲.....	۱۲۴
شکل ۴-۴- بازنمایی ساختارشناختی پاسخ جمله ۲.....	۱۲۵
شکل ۴-۵- بازنمایی ساختارشناختی جمله ۳.....	۱۲۸
شکل ۴-۶- بازنمایی ساختارشناختی پاسخ جمله ۳.....	۱۲۹

شکل ۴-۷- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۴.....	۱۳۲
شکل ۴-۸- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۴.....	۱۳۳
شکل ۴-۹- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۵.....	۱۳۶
شکل ۴-۱۰- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۵.....	۱۳۷
شکل ۴-۱۱- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۶.....	۱۴۰
شکل ۴-۱۲- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ اول جمله ۶.....	۱۴۲
شکل ۴-۱۳- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ دوم جمله ۶.....	۱۴۴
شکل ۴-۱۴- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۷.....	۱۴۸
شکل ۴-۱۵- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۷.....	۱۴۹
شکل ۴-۱۶- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۸.....	۱۵۲
شکل ۴-۱۷- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۸.....	۱۵۴
شکل ۴-۱۸- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۹.....	۱۵۷
شکل ۴-۱۹- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۹.....	۱۵۸
شکل ۴-۲۰- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۱۰.....	۱۶۱
شکل ۴-۲۱- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۱۱.....	۱۶۳

عنوان	صفحه
--------------------	-------------------

شکل ۴-۲۲- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۱۲.....	۱۶۵
شکل ۴-۲۳- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۱۲.....	۱۶۶
شکل ۴-۲۴- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۱۳.....	۱۶۹
شکل ۴-۲۵- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۱۴.....	۱۷۱
شکل ۴-۲۶- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۱۵.....	۱۷۳
شکل ۴-۲۷- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۱۵.....	۱۷۴
شکل ۴-۲۸- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۱۶.....	۱۷۷
شکل ۴-۲۹- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۱۷.....	۱۷۹
شکل ۴-۳۰- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۱۸.....	۱۸۱
شکل ۴-۳۱- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۱۹.....	۱۸۴
شکل ۴-۳۲- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ اول جمله ۱۹.....	۱۸۵
شکل ۴-۳۳- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ دوم جمله ۱۹.....	۱۸۷

شکل ۴-۳۴- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۲۰.....	۱۹۰
شکل ۴-۳۵- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۲۰.....	۱۹۲
شکل ۴-۳۶- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۲۱.....	۱۹۵
شکل ۴-۳۷- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ اول جمله ۲۱.....	۱۹۶
شکل ۴-۳۸- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ دوم جمله ۲۱.....	۱۹۸
شکل ۴-۳۹- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۲۲.....	۲۰۱
شکل ۴-۴۰- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۲۲.....	۲۰۲
شکل ۴-۴۱- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۲۳.....	۲۰۵
شکل ۴-۴۲- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۲۴.....	۲۰۷
شکل ۴-۴۳- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۲۴.....	۲۰۸
شکل ۴-۴۴- بازنمایی ساختاریشناختی جمله ۲۵.....	۲۱۱
شکل ۴-۴۵- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۲۵.....	۲۱۲
شکل ۴-۴۶- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۱.....	۲۱۵
شکل ۴-۴۷- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۲.....	۲۱۸
شکل ۴-۴۸- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۳.....	۲۲۰

عنوان	صفحه
--------------------	-------------------

شکل ۴-۴۹- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۴.....	۲۲۳
شکل ۴-۵۰- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۵.....	۲۲۵
شکل ۴-۵۱- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۶.....	۲۲۸
شکل ۴-۵۲- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۷.....	۲۳۰
شکل ۴-۵۳- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۸.....	۲۳۲
شکل ۴-۵۴- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۹.....	۲۳۵
شکل ۴-۵۵- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۱۰.....	۲۳۷
شکل ۴-۵۶- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۱۱.....	۲۴۰
شکل ۴-۵۷- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۱۲.....	۲۴۲
شکل ۴-۵۸- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۱۳.....	۲۴۵
شکل ۴-۵۹- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۱۴.....	۲۴۷
شکل ۴-۶۰- بازنمایی ساختاریشناختی پاسخ جمله ۱۵.....	۲۵۰